

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาของการศึกษา

จากการศึกษาสภาวะแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนแม่ควาของบุษยามาส บุญใจเพชรและคณะ เมื่อ พ.ศ. 2529 พบว่า ชุมชนแม่ความีประวัติการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการเป็นชุมชนชนบทเล็ก ๆ ในอดีตกลับกลายมาเป็นชุมชนกึ่งเมือง (Sub-urban) หลายหมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล ที่พร้อมด้วยสาธารณูปโภคหลายอย่าง อาทิ ถนน ไฟฟ้า โรงเรียนและสาธารณูปโภคอื่น ๆ การก่อตั้งมหาวิทยาลัยพายัพในที่ดินส่วนหนึ่งของชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น เช่น การเพิ่มจำนวนประชากร อันเนื่องมาจากการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรร การเปลี่ยนแปลงอาชีพและการใช้ที่ดิน ตลอดจนทัศนคติต่อตนเอง กลุ่มและชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตามประชาชนจำนวนมากที่ไม่สามารถปรับตัวเองได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและไม่ได้รับการบริการทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ยังประสบปัญหาความยากจน ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น

ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยพายัพ ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาและ เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแม่ควา ได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการ การมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาแบบพึ่งตนเองของชาวบ้านในอนาคต จึงกำหนดให้มีการศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหา ความต้องการ กิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ทักษะและความสามารถ ของชาวบ้านในชุมชนแม่ควา เพื่อมหาวิทยาลัยจะใช้เป็นข้อมูล ประกอบการวางแผนโครงการให้บริการทางวิชาการและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยพายัพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในชุมชนแม่คาว
2. ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระหว่างชุมชนแม่คาวและมหาวิทยาลัยพายัพ
3. ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการให้บริการทางวิชาการและพัฒนาของมหาวิทยาลัยพายัพในชุมชนแม่คาว

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาชุมชนแม่คาวอันหมายรวมถึงหมู่บ้าน 3 หมู่บ้านในพื้นที่ 3 อำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับมหาวิทยาลัยพายัพ ได้แก่ อำเภอสันทราย อำเภอสันกำแพง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรเป้าหมาย
ประชากรของการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ชาวบ้านและบุคลากรมหาวิทยาลัยพายัพ
2. การสุ่มตัวอย่าง
การสุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษานี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-state Sampling) ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างตำบลจาก 3 อำเภอ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับมหาวิทยาลัยพายัพด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ตำบลหนองป่าครั่ง ตำบลสันพระเนตร และตำบลสันกลาง
- ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างหมู่บ้านจาก 3 ตำบล ที่เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ หมู่บ้านหนองป่าครั่ง ต. หนองป่าครั่ง อ.เมือง หมู่บ้านแม่คาว ต.สันพระเนตร อ.สันทราย หมู่บ้านมอญ ต.สันกลาง อ.สันกำแพง
- ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างประชากร โดยวิธีแบบมีระบบ (Systematic System) ดังนี้
3.1	สุ่มตัวอย่างครัวเรือนทั้ง 3 หมู่บ้านรวม	120 ราย
3.2	สุ่มตัวอย่างบุคลากรมหาวิทยาลัยพายัพรวม	60 ราย
	รวมตัวอย่างประชากรในการศึกษา	180 ราย

3. ระเบียบ/วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บจากแหล่งและวิธีการดังต่อไปนี้

- 3.1 จากเอกสาร รายงานและสถิติที่มีการรวบรวมไว้ เป็นเอกสารของหน่วยงานเอกชน ต่าง ๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชน เป็นต้น
- 3.2 การสัมภาษณ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำสตรี ผู้นำกลุ่มหนุ่มสาว ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข และอาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) และบุคลากรของมหาวิทยาลัยพายัพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การเสนอ

- 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และกิจกรรมการพัฒนาของหมู่บ้าน

- 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ตลอดจนทรัพยากรและ
ศักยภาพของหมู่บ้าน อันเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาในระยะยาว
- 4.3 ข้อเสนอแนะของชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการพัฒนาและความ
ร่วมมือระหว่างชุมชนแม่คาวกับมหาวิทยาลัยพายัพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจน
กิจกรรมการพัฒนาในชุมชนแม่คาว
2. ได้ทราบปัญหา ความต้องการ ตลอดจนความสามารถและอุปสรรคในการ
ดำเนินการพัฒนาและการจัดตั้งองค์กรชุมชนบ้านแม่คาว
3. เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยพายัพ ในการจัดกิจกรรมการบริการและ
พัฒนาหมู่บ้านที่สอดคล้องกับความต้องการของหมู่บ้าน และศักยภาพของ
มหาวิทยาลัย